

Universitätsbibliothek Wuppertal

Avctores Latinae Lingvae In Vnvm redacti corpvs

Godefroy, Denis

[Genevae], 1585

Liber XIV

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-85](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-85)

mile vel mersum vocant. Quædam autem flumina in diluuiio soluta mole terrarum præclusa sunt: quædam verò quæ non erant abissi, tunc præruptis meatibus eruperunt.

De diluuijs. CAP. XXII.

Diluuium dictum, quod aquarum clade omnia quæ inundauerit deleat. *Primum diluuium* extitit sub Noe, quando hominum sceleribus offensus omnipotens, toto orbe coniecto, deletis cunctis, vnum spacium cæli fuit ac pelagi. Cuius hæcenus indicium videmus in lapidibus, quos in remotis montibus conchis & ostreis concretos, sæpe etiã cauatos aquis visere solemus. *Secundum diluuium* fuit in Achæa, Iacob patriarchæ, & Oigigi temporibus, qui Eleusina conditor & rex fuit, noménque loco & tempori dedit.

Tertium diluuium in Thessalia Moyfi vel Amphitryonis temporibus, qui tertius post Cecropem regnavit. Cuius temporibus aquarum diluuius maiorem partem populorum Thessaliæ absumpsit: paucis per refugia montium liberatis: maxime in monte Parnaso, in cuius circuitu Deucalion tunc regno potiebatur: qui tunc ad se raribus confugientes susceptos, per gemina Parnasi iuga fouit & aluit. A quo propterea genus hominum Græcorum fabulæ ex lapidibus reparatum ferunt, propter hominum insitam cordis duritiam. ¶ Sed & flumina cum insolitis aucta imbribus vltra consuetudinem, vel diuturnitatem, vel magnitudinem redundant, multaque prosternunt, & ipsa diluuium dicuntur. Sciendum autem flumina cum super modum crescunt, non tantum ad præsens inferre damna, sed etiã & aliqua significare futura.

ISIDORI HISPALENSIS
EPISCOPI ORIGINVM
SIVE ETYMOLOGIARVM

LIBER XIV.

CAPITA LIBRI DECIMIQUARTI.

- 1 De terra.
- 2 De orbe.
- 3 De Asia & partibus eius.
- 4 De Europa & partibus eius.
- 5 De Libya & partibus eius.

- 6 De insulis.
- 7 De promontorijs.
- 8 De montibus ceterisque terre vocabulis.
- 9 De inferioribus terra.

De Terra. CAP. I.

TERRA est in media mundi regione posita, omnibus partibus cæli in modum centri æquali intervallo consistens, quæ singulari numero totum orbem significat: plurali verò singulas partes, cui nomina diuersa dat ratio. Nam terra dicta à superiori parte, qua teritur: humus ab inferiore vel humida terra, vt sub mari: tellus autem, quia fructus eius tollimus: hæc & *Opis* dicta, eo quod opem fert frugibus. Eadẽ & arua, ab arando & colendo vocata. Proprie autem terra ad distinctionem aquæ, arida nuncupatur: sicut Scriptura ait, *Quia vocauerit Deus terram, aridam.* Naturalis enim proprietas, siccitas est terræ. Nam vt humida sit, hoc aquarum affinitate sortitur. Cuius

motum alij dicunt ventum esse in concauis eius, qui motus eam mouet. Salustius, Venti per concaua terræ præcipitati rupti aliquot montes tumulique sedere. Alij aquam dicunt generalem in terris moueri, & eas simul concutere, sicut vas, vt dicit Lucretius. Alij *motus* eandem terram vocant: cuius plerumque latentes ruinae superposita cuncta concutiunt. *Terræ* quoque *hiatus* aut motu aquæ inferioris fit, aut crebris tonitruis, aut de concauis terræ erumpentibus ventis.

De Orbe. CAP. II.

ORBIS à rotunditate circuli dictus, quia sicut rota est. Vnde breuis etiam rotella orbiculus appellatur. Vndique enim Oceanus circūfluens eius in circulo ambit fines. ¶ Diuisus est autem trifariè. Ex quibus vna pars Asia: altera Europa: tertia Africa, quæ & Libya

Libya nuncupatur. Quas tres partes orbis
 veteres non æqualiter diuiserunt. Nam *A-*
ſia à meridiè per orientem vsque ad ſepten-
 trionem peruenit. *Europa* verò à ſeptentrio-
 ne vsque ad occidentem: atque inde *Africa*
 ab occidente vsque ad meridiem. Vnde cui-
 denter orbem dimidium duæ tenent Euro-
 pa & Africa: alium verò dimidium ſola *Aſia*:
 ſed ideo iſte duæ partes factæ ſunt, quia in-
 ter vtramque ab Oceano mare magnum in-
 greditur, quòd eas interſecat. Quapropter ſi
 in duas partes orientis & occidentis orbẽ di-
 uidas, *Aſia* erit in vna: in altera verò *Europa*
 & *Africa*.

De Aſia. CAP. III.

A*ſia*, ex nomine cuiuſdam mulieris ap-
 pellata, quæ apud antiquos imperium
 tenuit Oriētis. Hæc in tertia orbis parte diſ-
 poſita, ab oriente ortu Solis, à meridiè Ocea-
 no, ab occiduo noſtro mari finitur: à ſeptē-
 trione Mæotide lacu & Tanai fluuii termi-
 natur. Habet autem prouincias multas &
 regiones quarum breuiter nomina & ſitus
 expediam: ſumpto initio à paradifo. *Para-*
difus, eſt locus in orientis partibus conſtitu-
 tus, cuius vocabulum ex Græco in Latinum
 vertitur hortus. Porro Hebraicè Edem dicitur,
 quòd in noſtra lingua delitiæ interpretatur.
 Quòd vtrumque iunctum facit horum
 deliciarum. Eſt enim omni genere ligni &
 pomiferarum arborum conſtitus, habens et-
 iam lignum vitæ. Non ibi frigus, non æſtas:
 ſed perpetua aeris temperies. È cuius medio
 fons prorumpens totum nemus irrigat: di-
 uiditurque in quatuor naſcentia flumina: cu-
 ius loci poſt peccatum hominis aditus inter-
 cluſus eſt. Septus eſt enim vndique romphea
 flamma, id eſt, muro igneo accinctus; ita vt
 eius cū celo penè iungatur incendium. Cher-
 rubin quoque, id eſt, angelorum præſidiū arcē-
 dis ſpiritibus malis ſuper rompheæ flagran-
 tiã ordinatū eſt, vt homines flammæ, ange-
 los verò malos angeli boni ſubmoucant, ne
 cui carni vel ſpiritui trãſgreſſionis aditus pa-
 rاديſi pateat. *India* vocata ab Indo flumine,
 quòd ex parte occidentali clauditur. Hęc à me-
 ridiano mari porrecta vsq; ad ortū Solis, & à
 ſeptentrione vsq; ad montē Caucaſum per-
 uenit, habens gentes multas & oppida: inſu-
 lam quoq; Taprobanam è gēmis & elephā-
 tis refertam Chryſen & Argyren auro argē-
 tōque fecundas, vitilē quoque arboribus fo-
 liis nunquam carentem. Habet & fluuios Gā-
 gen & Nidan & Hypanen illuſtrātes Indos.
 Terra Indiæ Fauoniꝝ ſpiritu ſaluberrima, in
 anno bis metit fruges: vice hyemis & æſtatis
 Eteſias patitur. Gignit autem tincti coloris
 homines, elephantes ingentes, monoceron

beſtiam, piſitacum auem, ebenum quoque li-
 gnum, & cinnamomū, & piper, & calamum
 aromaticū. Mittit & ebur: lapides quoq; pre-
 cioſos, berillos, chryſopraſios & adamantē,
 carbunculos, lychnites, margaritas, & vnio-
 nes, quibus nobilium forminarū ardet ambi-
 tio. Vbi ſunt & mōtes aurei, quos adire pro-
 pter dracones, & gryphas, & immenſorū ho-
 minū monſtra impoſſibile eſt. *Parthia*, ab In-
 diæ finibus vsq; ad Meſopotamiã generali-
 ter nominatur. Propter inuictā enim virtutē
 Parthorum, & Aſſyria & reliquæ proximæ re-
 giones in eius nomē trãſierūt: Sunt enim ea
 Aracufia, Parthia, Aſſyria, Media & Perſia:
 quæ regiones inuictē ſibi coniuncte initiū ab
 Indo flumine ſumunt. Tigri clauduntur, lo-
 cis montuoſis & aſperioribus ſita, habentes
 fluuios Hydaſpen & Arbem. Sunt enim inter
 ſe finibus ſuis diſcretæ: nomina à propriis
 authoribus ita trahentes. *Aracufia*, ab oppido
 ſuo nuncupata. *Parthiam*, Parthi à Scythia ve-
 nientes occupauerunt, eamque ex ſuo nomi-
 ne vocauerunt. Huius à meridiè rubrū mare
 eſt, à ſeptentrione Hircanum ſalum: ab occi-
 dua Solis plaga, Media. Regna in ea octode-
 cim ſunt, porrecta à Caſpio littore vsque ad
 terras Scytharum. *Aſſyria* vocata ab Aſſur fi-
 lio Sem, qui eam regionem poſt diluuiū pri-
 mus incoluit. Hęc ab ortu Indiã: à meridiè
 Mediam tangit: ab occiduo, Tigri: à ſeptē-
 trione mōtem Caucaſum, vbi portæ Caſpiæ
 ſunt. In hac regione primus inuētus eſt vſus
 purpuræ: inde primum crinium & corporū
 vnguenta venerunt, ac odores quibus Roma
 noſ atq; Græcorum effluxit luxuria. *Media*
 & *Perſia*, à regibus Medo & Perſo cognomi-
 nata, qui ſcilicet eaſdem prouincias bellādo
 aggreſſi ſunt. Ex quibus Media ab Occaſu
 tranſuerſa Parthia regna amplectitur: à ſep-
 tentrione Armenia circūdat: ab ortu Caſ-
 pios videt: à meridiè Perſiam. Huius terra
 Medicam arborem gignit, quam alia regio
 minimè parturit. Sunt autē Mediæ duæ, ma-
 ior & minor. *Perſida*, tendens ab ortu vsq; ad
 Indos: ab occaſu rubrum mare habet: ab a-
 quilone verò Mediam tangit: ab aſtro Ar-
 meniã, quæ Perſidæ annectitur, quibus eſt Su-
 ſa oppidū nobiliſſimum. In Perſia primum
 orta eſt ars magica, ad quam Nemroth gigas
 poſt cōfuſionem linguarum abiit, ibiq; Per-
 ſas ignem colere docuit. Nam omnes in illis
 partibus ſolem colunt, qui ipſorum lingua
 El dicitur. *Meſopotamia*, Græcam etymolo-
 giam poſſidet: quòd duobus fluuiis am-
 biatur. Nam ab oriente Tigri habet, ab
 occiduo Euphratem: incipit autem à ſep-
 tentrione inter montem Taurum & Cau-
 caſum: cuius à meridiè ſequitur Babylo-
 nia, deinde Chaldæa, nouiſſimè Arabia &
 ſuſiana. *Babylonia* regionis caput Babylon

vrbs est, à qua nuncupata, tam nobilis, vt Chaldaea & Assyria & Mesopotamia in eius nomen aliquando transferunt. *Arabia* appellata, id est, sacra. Hoc enim significare interpretatur, eo quod sit regio thurifera, odores creans. Hinc eam Graeci *Adjuua*, nostri beatam nominauerunt. In cuius saltibus, & myrha & cinamomum prouenit. Ibi nascitur auis Phœnix, Sardonix gemma, *iseg*, Molochites & Pæderos ibi inueniuntur. Ipsa est Saba appellata, à filio Chus, qui nuncupatus est Saba. Hæc autè angusto terræ tractu ad orientem versus ad Persicum sinum extenditur, cuius septentrionalia Chaldaea claudit: Occasum, sinus Arabicus. *Syriam*, Syrus quidam perhibetur indigena à suo vocabulo nuncupasse. Hæc ab oriente, fluuio Euphrate: ab occasu, mari nostro & Ægyptio terminatur, habens à septentrione Armeniam & Cappadociam: à meridie sinum Arabicum. Situs eius potestus in immensam longitudinem: in lato angustior. Habet enim in se prouincias Commagenam, Phœniciam, & Palæstinam: cuius pars est Iudæa absque Sarracenis, & Nabatheis. Commagena prima prouincia Syriæ à vocabulo Commagæ vrbs nuncupata, quæ quondam ibi metropolis habebatur. Huius est à septentrione Cappadocia: ab ortu Mesopotamia: à meridie Syria: ab occasu mare magnum. Phœnix Cadmi frater de Thebis Ægyptiorum in Syriam profectus, apud Sydonem regnauit, eimque prouinciam ex nomine suo Phœniciam appellauit. Ipsa est vbi Tyrus est, ad quam Elaias loquitur. Habet autem ab oriente Arabiam: à meridie mare rubrum. *Palæstina*, prouincia Philistinam vrbs metropolim habuit, quæ nunc dicitur Ascalon: ex qua ciuitate omnis circa eam regio Palæstina est nuncupata. Huius ab oriente mare rubrum occurrit: à meridiano latere Iudæa excipitur: à septentrionali plaga Tyriorum finibus clauditur: ab occasu Ægyptio limite terminatur. *Iudæa*, regio Palæstina: ex nomine Iudæ appellata: ex cuius tribu reges habuit. Hæc prius Chanaan dicta est, à filio Cham, siue à decem Chananæorum gentibus: quibus expulsis eandem terram Iudæi possederunt. Initium longitudinis eius à vico Arsa vsque ad vicum Iuliam porrigitur: in quo Iudæorum pariter & Tyriorum habitatio communis est. Latitudo autem eius à monte Libani vsque ad Tiberiadis lacum extenditur. In medio autem Iudæa ciuitas Hierosolyma est, quasi vmbilicus regionis totius terræ: variatū opū diues, frugibus fertilis, aquis illustris, opima balsamis. Vnde secundum elementorum gratiam aestimauerunt Iudæi eam promissam patribus terram fluentem lacte & melle: cum hinc il-

lis Deus resurrectionis prerogatiuam pollicetur. *Samaria*, regio Palæstina: ab oppido quodam nomen accepit quod vocabatur Samaria: ciuitas quondam regalis in Israel: quæ nunc ab Augusti nomine Sebastia nuncupatur. Hæc regio inter Iudæam & Galilæam media iacet: incipiens à vico, cui nomen est Eleas, deficiens in terra Agrabat. Situs eius natura consimilis: nec villo differens à Iudæa. *Galilæa*, regio Palæstina: vocata, quod gignat candidiores homines quam Palæstina. Hæc autem duplex est, superior & inferior: sibi tamen conuexa, Syriæ & Phœnicia adherentes. Terra earum opima & ferax & fructibus satis fecunda. *Pentapolis*, regio in consinio Arabiæ & Palæstinae sita. Dicta à quinque ciuitatibus impiorum, quæ caelesti igne consumptæ sunt: terra amplius olina à Hierosolymis vberima: nunc autem deserta arque exusta. Nam pro scelere incolarum de caelo descendit ignis, qui regionem illam in cineres æternos dissoluit. Cuius vmbra quædam & species in fauillis & arboribus ipsis etiam adhuc videtur. Nascuntur enim ibi poma videntur sub tanta specie maruitatis, vt edendi desiderium gignant. Si carpas fatiscunt ac resoluuntur in cinerem, fumumque exhalant, quasi adhuc ardeant. *Nabatheæ*, regio à Nabath filio Ismael nuncupata. Iacet autem inter Iudæam & Arabiam: & surgens ab Euphrate in mare rubrum porrigitur, & est pars Arabiæ. *Ægyptus*, quæ prius Ærea dicebatur, ab Ægypto Danaï fratre postea ibi regnante nomen accepit. Hæc ab oriente Syriæ ac mari rubro coniuncta, ab occasu Libyam habet: à septentrione mare magnum: à meridie verò retrorsus recedit, pertendens vsque ad Æthiopiam: regio cæli imbribus insueta & pluiarum ignara, Nilus solus eam circumfluens irrigat, & inundatione sua fecundat: vnde & ferax frugibus multam partem terrarum frumento alit: cæterorum quoque negotiorum admodum copiosa, vt impleat necessariis mercibus omnem etiam orbem terrarum. Finis Ægypti *Canopia* à Canope Menelai gubernatore sepulto in ea insula, quæ Libyæ principium & ostium Nili facit. *Seres*, oppidum orientis: à quo & genus sericum & regio nuncupata est. Hæc à Scythico Oceano & mari Caspio ad Oceanum orientalem inflectitur, nobilibus fertilis fructibus: à quibus vellera decerpuntur, quæ cæteris gentibus Seres ad vsum vestium vendunt. *Bactria*, regioni proprius annis Bactrus vocabulum dedit. Parte eius quæ plana sunt, propanis iugis ambitur: quæ aduersa sunt, Indi fluuij fontibus terminantur. Reliqua includit Ochus fluuius. Mittit Bactria fortissimos camelos nunquam atterentes pedes. *Scythia* sicut & *Gothia* à Magog filio Iaphet

fertur cognominata: cuius terra olim ingens fuit: nam ab oriente India: à septentrione per paludes Maotides inter Danubium & Oceanum vsque ad Germaniæ fines porrigebatur. Postea verò minor effecta à dextra orientis parte quæ Oceanus Syriacus tenditur vsque ad mare Caspium, quod est ad occasum: dehinc à meridie vsque ad Caucaſi iugum deducta est: cui subiacet Hircania, ab occasu habens pariter gentes multas propter terrarum infœcunditatem latè vagantes. Ex quibus quædam agros incolunt, quædã portentuosæ ac truces carnibus humanis & eorum sanguine viuunt. Scythiæ plures terræ sunt locupletes: inhabitabiles tamen plures: nam dum in plerisque locis auro & gemmis affluant, gryphorù immanitate accessus hominum rarus est. Smaragdis autem optimis hæc patria est. Cyaneus quoque lapis & crystallus purissimus Scythiæ est. Habet & flumina magna Oſcoron, Phasiden atque Araxen. *Hircania* dicta à sylua Hircana, quæ Scythiæ subiacet, habens ab oriente mare Caspium: à meridie Armeniam: à septentrione Albaniam: ab occasu Iberiam. Est autem sylua aspera, copiosa immanibus feris, tigribus, pantherisque ac pardis: de qua Virgilius: *Hircanæque admorunt vbera tigres.* *Albania* à colore populi nūcupata, eo quod albo crine nascantur. Hæc ab oriente sub mari Caspio surgens, per ora Oceani septentrionalis vsque ad Maotides paludes per deserta & inculta extenditur. Hinc terræ canes ingentes sunt, tantaque feritatis, vt tauros premat, leones perimant. *Armenia* nūcupata ab Armeo Iafonis Thessali comite, qui amisso rege Iafone collecta multitudine eius, quæ passim vagabatur, Armeniã cepit, & ex suo nomine nūcupauit. Sita est inter Taurum & Caucaſum à Cappadocia vsque ad Caspium mare protensa, habens à septentrione Cerauios montes, ex cuius collibus Tigris nascitur: & in cuius montibus arca post diluuium refediſſe perhibetur. Duplex est autem Armenia, superior & inferior: sicut duæ Pannoniæ *Hiberia* regio Asiæ est, prope Pōtum Armenia iuncta. In hac herbe uncturæ vtilis nascuntur. *Cappadocia* vrbs propria nominauit. Hæc in capite Syriæ sita, ab oriente Armeniam tangit: ab occasu, Asiam minorem: ab aquilone, mare Cimmericum: & Hæmiscitios campos, quos habuere Amazones: à meridie verò, Taurum montem, cui subiacet Cilicia & Isauria vsque ad Cilicum sinum, qui spectat contra insulam Cyprum. Terra eius ante alias nutritrix equorù. Halys amnis per eam fluit, qui quondam Lydiæ regna diuinxit à Persis. *Asia minor* ab oriente Cappadocia cingitur: ab alijs partibus vndique mari circumdatur. Nam à septentrio-

ne pontum Euxinum habet: ab occasu Propontidem: à meridie Ægyptium mare. Habet prouincias Bithiniam, Phrygiam, Galathiam, Lydiam, Cariam, Pamphiliam, & Isauriam, Liciam atque Ciliciam. Prima Asia minoris *Bithinia* in Ponti exordio ad Solis orientis partem, aduersa Thraciæ iacet: multis antea nominibus appellata. Nam prius *Beritia* dicta, deinde *Migdonia*, mox à Bithinio rege Bithinia nūcupata. Ipsa est & maior Phrygia. *Nicomedia* vrbs in ea est, vbi Hannibal fugiens veneni haustu animã exhalauit. *Galatia* dicta à priscis Gallorum gētib; à quibus extitit occupata. Nam Gallicus in auxilium à rege Bithiniæ euocati, regnum cum eo peracta victoria diuiserunt: sicque deinde Græcis admixti, primùm Gallogræci, nunc ex antiquo Gallorum nomine *Galata* dicuntur, & eorum regio *Galatia* nūcupatur. *Phrygia* dicta à Phrygia Europis filia. Hæc *Dardania* à Dardano Iouis filio dicta. De quo Homerus ait: *Quem primùm genuit cœlesti Iupiter arce.* Hic enim profectus de Corintho ciuitate primus venit in Phrygiam. Est autem regio *Troadis* superiecta ab Aquilonis parte *Galatiæ*: à meridiana, vicina est *Lycaonia*: ab oriente *Lydiæ* adhaeret: ab occidente *Hellesponto* mari terminatur. Huius regio *Troia* est, quam ex suo nomine appellauit *Tros* Troianorù rex *Ganimedis* pater. *Due* sunt autem *Phrygiæ*, maior & minor. *Maiores* *Phrygiæ* *Smirnam* habet. *Minor* verò *Ilium*, *Licaoniam*. *Cariam* *Hermus* fluius discernit à *Phrygia*. *Lydiæ* sedes antiqua regum, quam *Pactoli* vnda extulit in diuitias, torrentibus aureis, hæc antea *Mæonia* dicebatur. quæ dum pro breuitate duos fratres reges *Lydum* & *Tyrrenum* ferre non posset: hinc ex sorte *Tyrrenus* cum ingenti multitudine profectus loca *Galliæ* occupauit, & *Tyrreniam* nūcupauit. *Lydia* autem à *Lydo* regis fratre, qui in prouincia remanserat, cognominata est. Coniungitur ab occidente minori *Phrygiæ*: ab ortu *Smirnam* vrbem habet, quam *Helles* fluius cingit, cuius cãpos *Pactolus* & *Hermus* circumfluunt, arenis aureis ditissimi. *Isauria* ex situ loci perhibetur cognominata, quod vndique aurarum aperta flatibus pateat. *Metropolim* vrbem *Seleuciam* habet. *Cilicia* à *Cilice* quodam nomen traxit, quem ortu *Phœnice* dicunt, & antiquiorem *Ioue* fuisse asserunt. Plurima iacet campis, recipiens ab occiduo *Lyciam*: à meridie mare *Persicum*: à tergo montis *Tauri* iuga. Hanc *Cygnas* amnis interfecat: matrem *vibium* habet *Tarsum*. In ea & *Coriscos* oppidum est: vnde crocum plurimum & optimum venit: spiramine flagrantior & colore pulchrior auro. *Lycia* nūcupata, quod ab oriente ad-

iuncta Ciliciæ sit. Nam habet ab ortu Cili-
ciam: ab occasu & meridie mare: à septen-
trione Cariam. Ibi est mons Chimera, qui no-
cturnis aestibus ignem exhalat: sicut in Sici-
lia Ætna & Neieus in Campania.

De Europa. CAP. IIII.

Post Asiam ad Europam stilus vertendus
est. *Europa* quippe Agenoris regis Libyæ
filia fuit, quam Iouis ab Africa raptam Cre-
tam aduexit, & tertiam partem orbis ex eius
nomine appellauit. Iste autem est Agenor
Libyæ filius, ex qua & Libya, id est, Africa
fertur cognominata. Vnde apparet prius Li-
byam accepisse vocabulū, postea Europam.
Europa autem in tertiam partem orbis diui-
sa, incipit à flumine Tanais, descēdens ab oc-
casu per septentrionalem Oceanum vsque
ad fines Hispaniæ, cuius pars orientalis &
meridiana à Ponto consurgens, tota mari
magno coniungitur, & in insulis Gadibus fi-
nitur. Prima Europæ regio *Scythia* infe-
rior, quæ à Mæotidis paludibus incipiens, in-
ter Danubium & Oceanum septentriona-
lem vsque ad Germaniam porrigitur: quæ
terra generaliter propter barbaras gētes, qui-
bus inhabitatur, barbarica dicitur. Huius pars
prima *Alania* est, quæ ad Meotidas paludes
pertingit. Post hæc *Dacia*, ubi & *Gothi*: dein-
de *Germania*, ubi plurimam partem Sueui
incoluerunt. *Germania* post *Scythiam* infe-
riorem à Danubio inter Rhenum fluiuium
Oceanūque cōclusa, cingitur à septentrio-
ne & occasu Oceano: ab ortu verò, Danubio:
à meridie Rheno flumine dirimitur: terra di-
ues virium, ac populis numerosis & imma-
nibus. Vnde & propter fecunditatē gignen-
dorum populorum, *Germania* dicta est. Gi-
gnit aues hircinas, quarum pēnæ noctu per-
lucent. Bisontes quoque feras & vrsos atque
alces parturit. Mittit & gemmas, crystallum,
& succinum, callaicum quoque viridem, &
ceraunium candidum. *Due* sunt autem
Germania, superior iuxta septentrionalem O-
ceanum: inferior circa Rhenum. Prouin-
cias autem quas Danubius à Barbarico ad
mediterraneum mare seclufit: prima est *Me-
ssa*, à messium prouentu vocata. Vnde eam
veteres Cereris horreum nuncupabant. Hæc
autem ab oriente ostiis Danubij iungitur,
ab Euro verò, Thraciæ: à meridie Macedo-
niæ ab occasu Histriæ copulatur. Post *Me-
ssiam* autem *Pannonia* est. Inde *Noricus* ager
frigidus, & parcius fructuosus. Post quem
Rheticus ferax frugibus, qui excipit Galliam
Belgicam. § *Thraciæ* Tyras Iaphet filius
veniens nomen dedisse perhibetur. Alij à
pauiritia incolarum Thraciam appellatam

dixerunt. Huic ab Oriente Propontis &
vrbs Constantinopolis opposita est: à septen-
trione verò Ister obtendit: à meridie verò Æ-
geæ mari adhæret: ab occasu Macedonia il-
li subiacer. Cuius regionem olim Bessorum
populus Massagetæ, Sarmatæ, Scythæ, & a-
liæ plurimæ nationes incoluerunt. Ampla est
enim, ideòque plurimas continuit gentes.
Ebrum fluiuium Thraciæ fundit, qui etiam
gentes barbarorum plurimas tangit. § *Gre-
ciæ* à Græco rege vocata, qui cunctam eam
regionem regno incoluit. Sunt autem pro-
uinciæ Græciæ vij, quarum prima ab occi-
dente *Dalmatia*, inde *Epirus*, inde *Hellas*, in-
de *Thessalia*, inde *Macedonia*, inde *Achaia*, &
dux in mari *Creta* & *Cyclades*. *Illyricum* au-
tem generaliter omnis Græcia est. *Dalma-
tiam* à Delmi maxima eiusdem prouinciæ
ciuitate traxisse nomen existimant. Adhæret
ab oriente Macedonia: à septentrione, Mi-
sia: ab occasu Histria terminatur: à meridie
verò Adriatico sinu clauditur. *Epirus* à Pir-
rho Achillis filio cognominata, cuius pars
Chaonia, quæ ante Mollosia dicta est, à Mo-
llosso filio Pyrrhi, quem de Andromacha ha-
buit. Sed postquam occisus est Pyrrhus Ore-
stis insidiis, Andromacham Helenus susce-
pit, tenuitque regnum priuigni qui successer-
at patri, à quo Molossia dicta pars Epiri,
quam Helenus postea à fratre Chaone, quæ
in venatu per ignorantiam dicitur occidisse,
Chaoniam nominauit, quasi ad solatium
fratris extinxi. *Hellas* dicta à rege Hellene
Deucalionis & Pyrrha filio, à quo & prius
Græci Hellenes nuncupati à rege Hellene
sunt. Ipsa est & Attica terra Atta prius dicta.
Nam Grauius quidam Græciæ indigena fuit,
ex cuius filia Artis nomine Attica terra vo-
cata est. Hæc inter Macedoniam & Achaiam
media iacet, Arcadiæ à septentrionali parte
coniuncta. Ipsa est & vera Græcia, ubi fuit
Atheniensis ciuitas mater liberalium litera-
rum, & philosophorum nutritrix, qua nihil ha-
buit Græcia clarius atque nobilium. In ea est
& Maratonius campus opinione quondam
prælij cruentissimus. Hellades autem duæ
sunt prouinciæ *Bæotia* & *Peloponensis*. *Bæotia*
autem dicta hac ex causa: Dum Cadmus A-
genoris filius Europam sororem à Ioue rap-
tam ex præcepto genitoris quaereret nec re-
periret, patris iram fornidans exilium ele-
git. Nam bouis fortè conspectæ secutus
vestigia, amplexus est sedem ubi recubauer-
at: sicque locum de nomine bouis Bæo-
tiam nominauit: ubi & Thebas urbem con-
struxit, in qua olim ciuilia bella detonne-
runt: & ubi nati sunt Apollo & Hercules
maior ille Thebanus. Eadem est Aonia
vocata, à fonte quodam Apollini & Mu-
sis consecrato, qui in eadem Bæotia est.

Pelopon

Peloponensis secunda pars Helladis à Pelope regnata atque vocata. *Theſſalia* à Theſſalo rege cognominata, quæ ad meridianam plagam Macedonia coniuncta est, cuius à tergo *Pieria* est. Multa in Theſſalia flumina & oppida: inter quæ præcipue Theſſalonica & Thebæ. Ibi est mons Parnassus quondam Apollini consecratus. Theſſalia patria Achillis, & origo Lapitarum fuit, de quibus fertur, quod hi primo equos frenis domuerunt. vnde & Cætauri dicti sunt. In Theſſalia primum solidi aurei facti sunt: domandorum quoque equorum vsus primum repertus est. *Macedonia* in exordio ab Emathio rege Emathia nomen erat, sed Macedo Deucalionis matrem nepos postquam ibi accepit principatum, mutauit vocabulum, Macedoniaque à suo nomine dixit. Est autem confinis ab oriente Ægeæ mari: à meridie Achaia: ab occasu Dalmatiae: à Septentrione Misia: patria Alexandri Magni, & regio aureis venis argentoque opima. Lapidem quem perantem vocant, ista gignit. Mons Olympus in ea est, qui excellenti vertice tantus attollitur, vt in cacumine eius nec nubes nec venti sentiantur. *Achaia* ab Achæo rege & vrbs & prouincia appellata. Hæc penè insula est. Nam absque Septentrionali parte qua Macedonia iungitur, vndique septa est mari. Ab oriente enim habet Mirtæum mare: ab Euro Creticū: & meridie Ionium: ab Africo & occasu Cassiopus insulas: à sola septentrionali parte Macedonia vel Atticæ terræ adiungitur: huius caput est vrbs Corinthus Græciæ decus. Inachus est Achaia fluius. *Arcadia* sinus Achaia est, vt platani folium, inter Ionium & Ægeum mare exposita, quam Arcas Iouis & Calistæ filius, Pelasgis in ditionem redactis, ex suo nomine Arcadium nūcupauit. Ipsa est & Sicyonia à Sicyone rege, à quo & regnum Sicyoniorū est dictum. Habet autem Arcadia fluium magnum Erimantum: Asbestos quoque lapidem, qui semel accensus nunquam extinguitur. Candidissima etiam merula ibi nascuntur. *Pannonia* ab Alpibus Appenninis est nūcupata, quibus ab Italia secernitur: regio verò fortis & solida duobus satis acerbis fluiuis Drabo Saboque vallata. Coniungitur autē cum Norico & Rhetia, habens ab oriente Misiam: ab Euro Istriam: ab Africo verò alpes Appenninas: ab occasu Galliam Belgicam: à septentrione Danubij fontem, vel limitem, qui Germaniam Galliamque secernit. *Istriam* Ister amnis vocauit, qui eius terram influit. Ipse est Danubius. Habet autē Istria à septentrione Pannoniam. *Italia* olim à Græcis populis occupata; magna Græcia appellata est: deinde à regis nomine *Saturnia*, mox & Latium dicta, eo quod idem Saturnus à Ioue sedibus suis pulsus ibi latue-

rit: postremò ab Italo Siculorum rege ibi regnante, *Italia* nūcupata est. Cuius situs longitudine amplius quam latitudine à Circio in Eorum extenditur: meridie Tyrrheno mari: ab Aquilone Adriatico clauditur: ab occiduo Alpium iugis finitur: terra in rebus omnibus pulcherrima: soli fertilitate, pabuli vbertate gratissima. Habet lacus Benacum, Auernum, atque Lucrinum: fluiuos, Eridanum & Tiberim, & tepetes fontibus Baias. Gignit gemmas Serciten, Ligurium, & corallium: Boam quoque serpentem, lynxem feram, & Diomedias aues. Italia autem & Hispania idcirco *Hesperia* dictæ, quod Græci Hespero stella nauigent, & in Italia & in Hispania, duæque hac ratione discernuntur. Aut enim Hesperiam solam dicis, & significas Italianam: aut addis vltimam, & significas Hispaniam, quia in fine occidentis est. *Tuscia* pars Italia: *Vmbria* verò pars Tusciæ. Tuscia autē à frequentia sacrorum & thuris vocata *θῆρ τῆς θυρίας*. *Vmbriam* verò historiae narrant, eo quod tempore aquosæ cladis imbris superfuerit, & ob hoc *Vmbria* Græcè cognominata. Est enim in iugis Appennini montis sita, in parte Italiae iuxta meridiem. *Etruria* pars Italiae dicta, quod eius fines tendebantur vsque ad ripam Tiberis, quasi *εἰς τῆς ἑσπέρης*. Nam *εἰς* alter, *ἑσπέρης* finis vocatur. Romæ enim finis antea vnam tantum Tiberis ripam tenebat. Alij *Etruriam* ab Etrusco principe putant. Itē & *Tyrrhenia* à Tyrrheno Lidij fratre, qui ex sorte cum populi parte de Mæonia venit ad Italianam. Hæc est & *Tuscia*, sed Tusciam dicere non debemus, quia nusquam legimus. Tuscia autem à frequentia sacrificij & thuris dicta est *θῆρ τῆς θυρίας*. Illic & aruspicianam dicunt esse repertam. *Apulia* est vbi Brundisium sitū est, quam Etholi secuti Diomedem ducē condiderunt. *Campania* habet terras hyeme atque æstate vernantes. Sol ibi mitis, temperies grata, aer purus & blandus. *Gallia* à candore populi nūcupata est. *γὰρ* enim Græcè lac dicitur. Montes enim & rigor cœli ab ea parte Solis ardorem excludunt, quo fit vt cædor corporum non coloretur. Hanc ob oriente alpium iuga tuentur: ab occasu Oceanus includit: à meridie prærupta Pyrenæi: à septentrione Rheni fluuenta atque Germania: cuius initium Belgica, finis Aquitania est, regio gleba vberi ac pabulosa ad vsum animantium apta, fluminibus quoque & fontibus irrigua, perfusa duobus magnis Rheno & Rhodano fluiuis. *Belgis* autem ciuitas est Gallia à qua Belgica prouincia dicta est. *Cisalpinga*, quia citra alpes. *Transalpinga*, id est trans alpes, contra Septentrionem. *Rhetia* verò quod fit iuxta Rhenum. *Aquitania* autem ab obliquis aquis Ligeri fluminis appellata, quia ex plurima parte

terminus eius est, eamque penè in orbe cingit. *Hispania* prius ab Ibero amne Iberia nuncupata. Postea ab Hispano Hispania cognominata est. Ipsa est & vera Hesperia, ab hesperia stella Occidentali dicta. Sita est autem inter Africam & Galliam, à Septentrione Pyrenæis montibus clausa: à reliquis partibus vndique mari conclusa salubritate cæli æqualis, omnium frugum generibus fecunda, gemmarum, metallorumque copiis ditissima. Interfluunt eam flumina magna, *Betis*, *Mineus*, *Iberus* & *Tagus* aurum trahens vt *Pactolus*. Habet prouincias sex, *Taracensem*, *Carthaginensem*, *Lusitaniam*, *Galiciam*, *Beticam*, & transfreta in regione *Africæ Tingitaniam*. Duz sunt *Hispania*, *Citerior*, quæ in Septentrionali plaga à Pyrenæo vsque ad Carthaginem porrigitur: *Vltior*, quæ in meridiem à Celtiberis vsque ad Gaditanum fretum extenditur. *Citerior* autem & vltior dicta, quasi citra & vltra: sed citra, quasi circa terras: & vltra, vel quòd sit vltima, vel quòd non sit post hanc vlla, hoc est, alia terra.

De Libya. CAP. V.

Libya dicta, quòd inde Libs fiat, hoc est, Africanus. Alij aiunt Epaphum Iouis filium, qui Memphim in *Egypto* condidit, ex *Cassio* vxore procreasse filiam *Libyam*, quæ postea in *Africa* regnum possedit. Cuius ex nomine terra *Libya* est appellata. *Africam* autem nominatam quidam inde existimant, quasi apricam, quòd sit aperta celo vel Soli, & sine horrore frigoris. Alij dicunt *Africam* appellari ab vno ex posteris *Abrahæ* de *Cethura*, qui vocatus est *Afer*, de quo supra meminimus. Incipit autem à finibus *Egypti* pergens iuxta meridiem per *Æthiopiam* vsque ad *Athlantem* montem. A septentrionali verò parte, mediterraneo mari coniuncta clauditur, & in *Gaditano* freto finitur, habes prouincias *Libyam Cyrenensem*, *Pentapolim*, *Tripolim*, *Bizantium*, *Carthaginem*, *Numidiam*, *Mauritaniam*, *Fitisensem*, *Mauritaniam Cesariensem*, *Mauritaniam Tingitanam*, & circa Solis ardorem *Æthiopiam*. *Libya Cyrenensis* in parte *Africæ* prima est, à *Cyrene* vrbe metropoli, quæ est in eius finibus nuncupata. Hinc ab oriente *Egyptus* est: ab occasu *Sirtes* maiores & *Trogodytæ*: à septentrione mare *Libycum*: à meridie *Æthiopia*, & barbarorum varie nationes, & solitudines inaccessibiles, quæ etiam basiliscos serpentes creant. *Pentapolis* *Græca* lingua à quinque vrbibus nuncupata, id est, *Berenice*, *Ceutria*, *Apollonia*, *Ptolomais*, ex quibus *Ptolemæis*, & *Berenice* à regibus nominatæ sunt. Est autem *Pentapolis* *Libyæ Cyrenensis*

si adiuncta, & eius finibus deputata. *Tripolitana* quoque prouincia *Græci* lingua sua designant de numero trium magnarum vrbium: *Occa*, *Tabraca*, *Leptis magna*: hæc habet ab oriente *Sirtes* maiores & *Trogodytas*, à septentrione mare *Adriaticum*: ab occasu *Bizantium*: à meridie *Getulos* & *Garamantes* vsque ad *Oceanum Æthiopicum* pertendentes. *Bizanzena* regio ex duabus nobilissimis vrbibus nomen sortita est, ex quibus vna *Adrumetus* vocatur, altera *Bizantium*. Hæc sub *Tripoli* est, patens passuum ducenta vel amplius millia, fecunda oleis, & glebis ita præpinguis vt iacto ibi semine, incremento penè centesimo fruges renascantur. *Zeugis* vbi *Carthago* magna. ipsa est & vera *Africa* inter *Bizantium* & *Numidiam* sita, à septentrione mari *Siculo* iuncta, & à meridie vsque ad *Getulorum* regionem porrecta: cuius proxima quæque frugifera sunt: vltiora autem bestiis & serpentibus plena, atque onagris magnis in deserto vagantibus. *Getulia* autem *Africæ* pars mediterranea est. *Numidia* ab incolis passim vagantibus sic vocata, quòd nullam certam haberent sedem. Nam lingua eorum incertæ sedes & vagæ, *Numidiæ* dicuntur. Incipit autem à *flumine Amisga*, & *Zeugitanum* limitem desinit: habens ab ortu *Sirtes* minores: à septentrione mare quod intendit *Sardiniam*: ab occasu *Mauritaniam Sirtensem*: à meridie *Æthiopicum* gentes. regio campis præpinguis. Vbi autem syluestris est, feras educat, vbi iugis ardua, equos & onagros procreat: eximio etiam marmore prædicatur, quod *Numidicum* dicitur. Habet vrbes præcipuos *Hipponem*, *Regium* & *Suscadam*. *Mauritania* vocata à colore populorum. *Græci* enim nigrum *μαύρη* vocant. Sicut enim *Gallia* à candore populi, ita *Mauritania* à nigredine nomen sortita est. Cuius prima prouincia *Mauritania Sirtensis* est, quæ *Sirti* habet oppidum: à quo & vocabulū traxisse regio perhibetur. *Mauritania* verò *Cesariensis* coloniarum, *Cæsaria* ciuitas fuit, & nomen prouinciæ ex ea datum. Vtræque igitur sibi coniunctæ ab oriente *Numidiam* habent: à septentrione mare magnum: ab occasu flumen *Maluam*: à meridie montem *Astrixim*, qui discernit inter fecundam terram & arenas iacetes vsque ad *Oceanum*. *Mauritania Tingitana* à *Tingi* metropolitana huius prouinciæ ciuitate vocata. Hæc vltima *Africæ* exurgit à montibus vij, habens ab oriente flumen *Maluam*: à septentrione fretum *Gaditanum*: ab occiduo *Oceanum Atlanticum*: à meridie *Gaulalum* gentes vsque ad *Oceanum hesperium* pererrantes. regio gignens feras, simias, dracones, & struthiones. Olim etiam &

tiam & elephantis plena fuit, quos sola nunc India parturit. § *Garamantis* regionis caput Garama oppidum fuit. Est autem inter Cirenaensem & Æthiopiā, ubi est fons qui friget calore diei, & calet frigore noctis. § *Æthiopia* dicta à calore populorum, quos Solis vicinitas torret. Denique vim sideris prodit hominum color: est enim ibi iugis ætus. Nā quicquid eius est sub meridiano cardine est. Circa occidentum autem montuosa est, arenosa in medio, ad orientalem verò plagam deserta: cuius situs ab occiduo Athlantis montis ad orientem vsque in Ægypti fines porrigitur: à meridie Oceano: à septentrione Nilo flumine clauditur: plurimas habens gentes, diuerso vultu & monstruosa specie horribiles. Ferarum quoque & serpētium referta est multitudine. Ibi quippe Rhinoceros bestia: & camelopardus, basiliscus, dracones ingentes, ex quorum cerebro gemina extrahuntur. Iacynthus quoque & chrysoprallus ibi reperitur. Cinainomum ibi colligitur. *Duo* sunt autem Æthiopia, vna circa Solis ortum: altera circa occasum in Mauritania. § Extra tres autem partes orbis, *Quarta pars trans Oceanum* interior est in meridie, quæ Solis ardore nobis incognita est, in cuius finibus antipodes fabulosè inhabitare produntur. § Proxima autem Hispaniæ Mauritania est, deinde Numidia: inde regio Carthagenensis, post quæ, Geruliam accipimus, postea Æthiopiā: inde loca exusta Solis ardoribus. § Sciendum sanè quòd quædam prouinciæ primùm de nomine auctoris appellatæ sunt: postea à prouincia gentis nomen est factum. Nam ab Italo Italia, & rursus ab Italia Italus, & sic vitimur ipso nomine gentis, quomodo fuit ipsum nomen auctoris: vnde deriuatum est nomen prouinciæ. Ex quo accidit ex vno homine nominari, & ciuitatem & regionem & gentem. *Prouincia* autem ex causa vocabulū acceperunt. Principatus namque gentium, qui ad alios reges pertinebant: cum in ius suum Romani vincendo redigerent, procul positas regiones prouinciæ appellauerunt. *Patria* autem vocata, quòd communis sit omnium, qui in ea nati sunt. *Terram* autem significari, vt prædiximus, elementum: *terras* verò singulas partes, vt Africa, Italia. Eadem & loca. Nam *loca*, & terræ spacia in orbe terrarum, multas in se continet prouinciæ, sicut in corpore locus est pars vna multa in se continens membra: sicut & domus multa in se continens cubacula: sic terra & loca dicuntur terrarum spacia, quorum partes sunt prouinciæ, sicut in Asia, Phrygia: in Gallia, Rhetia, in Hispania, Betica. Nam Asia locus est: prouincia Asia Phrygia, Troia regio Phrygiæ: Illiū ciuitas Troie. Itē *regiones* partes sunt prouinciarū, quas vulgus conuentus vocat: sicut

in Phrygia Troia: sicut in Gallia Catabria, Asturia. A rectoribus autem regio nuncupata est: cuius partes territoria sunt. *Territorium* autem vocatum, quasi *territorium*, *tritum* *bovis* & *aratro*. Antiqui enim sulco ducto, possessionem & territorium limites designabāt.

De insulis. CAP. VI.

10 *Insule* dictæ, quòd in salo sint, id est, in mari. Ex iis quoque notissimæ & maximæ, quas plurimi veterum solerti studio indagauerunt, notandæ sunt. *Britannia* Oceani insula interfuso mari toto orbe diuisa, à vocabulo suæ gentis cognominata. Hæc aduersa Galliarum parte ad prospectum Hispaniæ sita est: circuitus eius quadragies octies septuaginta quinque millia: multa & magna flumina in ea: fontes calidi, metallorum larga & varia copia. Gagates lapis ibi plurimus & margarita. *Thanatos* insula Oceani freto Gallico à Britannia est, varia, tenuis, separata, frumentariis campis & gleba vberi. Dicta autē Thanatos, à morte serpentum, quos dum ipsa nesciat, asportata inde terra quoque gentium vecta sit, angues ilico perimit. *Thyle* vltima insula Oceani inter septentrionalem & occidentalem plagam vltra Britanniam, à Sole nomen habens, qui in ea æstium solstitium sol facit, & nullus vltra eam dies est. *Vnde* & pigrum & concretum est eius mare. *Orchades* insulae Oceani vltra Britanniam posita numero octoginta tres, quarum duodecim deserta sunt: tredecim coluntur. *Scotia* eadem & *Ibernia proxima* Britannia insula: spacio terrarum angustior, sed situ fecundior. Hæc ab Africo in Boream porrigitur, cuius partes priores Iberiam & Cantabricū Oceanum intendunt. Vnde & *Ibernia* dicta. *Scotia* autem quòd ab Scotorum gentibus colitur appellata. Illic nullus anguis, auis rara, apis nulla: ad eò vt aduectos inde pulueres seu lapillos si quis alibi sparserit inter aluearia, examina fauos deserant. *Gades* insula in fine Beticæ prouinciæ sita, quæ dirimit Europam ab Africa, in qua Herculis columnæ visuntur: & vnde Tyrrheni maris faucibus Oceani æstus immittitur. Est autem à continenti terra centum viginti passibus diuisa, quam Tyrij à rubro profecti mare occupantes in lingua sua Gades, id est, septem nominauerunt, pro eo quòd circumsepta sit mari. Nascitur in ea arbor similis palmæ, cuius gummi infectum vitrum Ceraunium gemmam reddit. *Fortunata* insula vocabulo suo significant omnia ferè bona, quasi felices & beate fructuum vbertate. Sua enim aptè natura preciosarum poma sylvarum parturiunt. Fortunatis vitibus iuga collium vestiuntur. Ad herbarum vicem messis & olus vulgò est

Vnde gentiliū error & secularia carmina poetarum propter foli fecunditatem eadē esse paradifum putauerunt. Sitae sunt autem in Oceano contra leuam Mauritaniae occiduo proxima, & inter se interiecto mari difcretae. *Gorgodes* infulae Oceani obuere promontorio quod vocatur Hesperuceras, quas incoluerunt Gorgones foeminae aliti pernicitate, hirsuto & aspero corpore, & ex iis infula cognominatae. Distant autem continenti tria bidui nauigatione. *Hesperidum infule* vocatae à ciuitate Hesperide, quae fuit in fine Mauritaniae. Sunt enim ultra Gorgones sitae sub Athlanteum litus in intimis maris finibus, in quarum hortis fingunt fabulae draconem peruigilem aurea mala seruantem. Fertur ibi esse maris aestuarium adeo sinuosis lateribus tortuosum, vt visentibus procul lapsus angueos imitetur. *Chryse & Argire* infulae in Indico Oceano sitae, adeo foecunda copia metallorum, vt plerique eas auream superficiem & argenteam habere prodiderint, vnde & vocabula sortitae sunt. *Taprobana* infula Indiae subiacens ad Eurum, ex quo Oceanus Indicus incipit, patens in longitudine octingentis septuaginta quinque millibus passuum, in latitudine sexcentis xxv millibus stadiorum. Scinditur amne interfluo, tota margaritis repleta & gemmis. Pars eius bestiarum & elephantis repleta est: partem vero homines tenent. In hac infula dicunt in vno anno duas esse aestates & duas hyemes, & bis locum vernare floribus. *Telos* infula est Indiae ferens omni tempore folia. Hucusque infulae Oceani, Item infulae quae ab Helleponto vsque ad Gades in mari magno constitutae sunt. *Cyprus* infula à ciuitate Cypro quae in ea est, nomen accepit: ipsa est & Paphos Veneri consecrata in Carpathio mari, vicina Austro, famosa quondam diuitiis, & maxime aris. Ibi enim prima huius metalli inuentio & vtilitas fuit. *Creta* infula Graeciae pars est iungens contra Peloponnensem. Haec primū à temperie caeli *Macaronesium* siue *μακαρον νηος* appellata est: deinde Creta dicta à Crete quodam indigena, quem aiunt vnum Cretarum fuisse à quibus Iupiter ibi absconditus est enutritus. Est autem infula Graeciae inter ortum & occasum longissimo tractu porrecta, à septentrione Graeciae aëstibus, ab Austro Aegyptiis vndis perfusa. Fuit autē quondam centum vrbibus nobilis, vnde & haec Hecatompolis dicta est. Prima etiā haec infula remis & sagittis claruit, prima literis iura finxit. equestris turmas docuit. Studium musicum ab Idaeis dactylis in ea ceptum: capris copiosa, ceruis eget, lupos & vulpes aliaque ferarum noxia nusquam gignit, serpens ibi nullus, & noctua nulla, & si inueniatur, statim moritur. Larga est autem viti-

bus & arboribus. Dycetanus herba in Creta nascitur & Alimus, quae admorsa diurnam famem prohibet. Phalangos autem venenatos gignit & lapidem qui Idæus dactylus dicitur. *Abydos* infula in Europa super Hellepōtum posita, angustior & periculoso mari separata & *Ἄλδδς* Graecè dicta, quod introitus Helleponti maris, in quo Xerxes pontem ex nauibus fecit, & in Graeciam traiecit. *Coos* infula adiacens prouinciae Atticae, in qua Hippocrates medicus natus est, quae vt Varro testis est, arte lanificij prima in ornamento foeminarum inclaruit. *Cyclades* infulae antiquitus Graeciae fuerunt, quas inde Cyclades autumant dictas, quod licet spaciis longioribus à Delo proiectae, in orbem tamen circa Delum sitae sint. Nam orbem *Ἰνδου* Graeci loquuntur. Quidam vero, non quod in orbem digestae, sed propter scopulos, qui circa eandem sunt, dictas putant Cyclades. Haec in Helleponto inter Aegem & Malelum mare constitutae circundantur etiam pelago Mirteo. Sunt autem omnes numero quinquaginta tres, tendentes à Septentrione in meridiem millia quingenta: ab oriente in occasum millia ducenta: metropolis earum *Rhodus*. *Delos* infula in medio Cycladum sita. Et dicta Delos fertur, quod post diluuium quod Ogygij temporibus notatur, cum orbem multis mensibus continua nox inumbrasset, ante omnes terras radiis Solis illuminata est, sortitaque ex ea nomen, quod prima manifestata sit visibus. Nam *Ἰνδου* Graeci manifestum dicunt. Ipsa est & Ortygia, eo quod primum ibi visae sunt coturnices aues, quas Graeci *Ἰνδου* vocant. In hac infula Latona enixa est Apollinem & Dianam. Delos autem & ciuitas dicitur & infula. *Rhodos* Cycladum prima ab oriente, in qua rosae capitolium dicitur esse inuentum, dum ibi ciuitas conderetur: ex quo & vrbs & infula Rhodos est appellata. In hac vrbe Solis Colossus fuit aereus lxx cubitorum altitudine. Fuerunt & alij centum numero in eadem infula Colossi minores. *Tenedos* vna ex Cycladibus ad septentrionem sita, in qua olim ciuitas à Tene quodam condita est. Vnde nomen vrbis illius, vel potius infulae fuit. Nam Tene iste infamatus, vel quod cum nouerca sua concubisset, fugiens in hanc insulam, vacuam cultoribus obtinuit. Vnde & Tenedos infula dicta est: sic Cicero, Tene ipsum, cuius ex nomine Tenedos nominatur. *Carpasos* vna ex Cycladibus in meridie posita contra Aegyptum, à qua Carpathium mare appellatum est, vocata propter celerem fructuum maturitatem. Est enim inter Aegyptum & Rhodum. Ex hac infula dicuntur & Carpasae naues magna & spaciose. *Ciberea* infula vna ex Cycladibus à parte occidua sita: cuius Porphyris an-

ris antea nomen fuit. Citherea autem vocata, quod ibi Venus orta sit. *Icaria* insula vna de Cycladibus, quae *Icario* mari nomen dedit. Haec inter *Samum* & *Miconium* procurrentibus saxis inhospitalis est, & nullis finibus portuosa. Dicitur autem *Icarum* Cretensem ibi naufragio interisse, & de exitu hominis impositum nomen loco. *Naxos* insula à *Dionysio* dicta, quasi *Dionaxos*, quod fertilitate vitium vincat ceteras: est autem à *Delo* nouemdecim millia passuum separata, ex qua olim *Iouis* fertur aduersus *Titanas* fuisse profectus. *Melos* ex numero *Cycladum*, vna omnium insularum rotundissima, vnde & nuncupata. Historia dicit ex *Iasone* natum fuisse *Philomelum* & *Plutum*: ex *Philomelo* Pareantum genitum: qui de suo nomine *Paron* insulam & oppidum appellauit. prius autem *Minoia*, deinde *Paros* dicta. De qua *Virgilius*: *Niuemque Paron*. Gignit enim marmor candidissimum, quod *Parium* dicunt. Mittit & *Sardan* lapidem marmoribus quidem praestantiorum, & inter gemmas vilissimum. *Chios* insula *Syra* lingua appellatur, eod quod ibi mastix gignitur. *Syri* enim masticeam *Chion* vocant. *Samos* insula est mari *Aegaeo*, vbi nata est *Luno*: ex qua fuit *Sibylla Samia*, & *Pythagoras Samius*, à quo philosophiae nomen inuentum est. in hac insula reperta prius fictilia vasa traduntur. Vnde & vasa *Samia* appellata sunt. *Sicilia* à *Sicano* rege *Sicania* cognominata est: deinde à *Siculo* Itali fratre *Sicilia*. Prius autem *Trinacria* dicta propter tria axes, id est, promontoria, *Pelororum*, *Pachinum*, & *Lilibæum*. *Trinacria* enim *Graecum* est, quod *Latine*, triquetra dicitur, quasi in tres quadras diuisa. haec ab Italia exiguo freto discreta, *Africum* mare prospectans, terris frugifera, auro abundans: cauernis tamen & fistulis penetrabilis, ventisque & sulphure plena. Vnde & ibi *Aetnae* montis extant incendia: in cuius freto *Scilla* est & *Charibdis*, quibus nauigia aut absorbentur aut colliduntur. Fuit autem quondam patria *Cyclopum*, & postea nutrit tyrannorum, frugum fertilis, ac primum terris omnibus commissis seminibus aratro profcissa. Principem vrbiem *Syracusas* habet: fontem *Aretulam*, & *Alphæum* fluiuium magnorum generatorum equorum. In ea insula primum est inuenta comedia. *Achate* lapidem ipsa primum ex *Achate* flumine edidit. Parturit & mare eius corallum: gignit & sales *Agrigentinos* in igne solubiles, crepitantes in aquis. Omnis ambitus eius clauditur stadiorum trium millium. *Salustius* autem dicit Italiae coniunctam *Siciliam* fuisse: sed medium spacium impetu maris diuisum & per angustiam scissum. *Tapsum* insula, stadiis decem à *Sicilia* remota iacens & planior, vnde & nuncupa-

ta. de qua *Virgilius*. *Tapsumque iacentem*.
 ¶ *Aeolia* insula *Siciliae*, appellata ab *Aeolo* *Hippote* filio: quem poetae finxerunt regem fuisse ventorum: sed vt *Varro* dicit, rector fuit istarum insularum: & quia ex earum nebulis & fumo futuros praedicebat flatus ventorum, ab imperitis visus est ventos sua potestate retinuisse. Ex dem insula & *Vulcania* vocantur, quod & ipsae sicut *Aetna* ardeant. Sunt autem nouem habentes propria nomina: quarum primam *Liparus* quidam *Liparen* vocauit, qui eam ante *Aeolum* rexit. Altera *Hiera* vocatur, quod sit collibus eminentissimis: reliquae verò, id est, *Strongyle*, *Didyme*, *Ericusa*, *Phenicusa*, *Euonymos*, *Ericodes*, *Phacicodes*: quae quoniam nocte ardent, *Aeoliae* siue *Vulcaniae* dicuntur. Ex iis quaedam ab initio non fuerunt, quaedam postea mari editae vsque nunc permanent. ¶ *Stoehades* insula *Masilienisum* sexaginta millium spacio à continenti in fronte *Narbonensis* prouinciae, quae *Rhodanus* fluiuius in mare exit. Dicta autem *Graece* *Stoehades*, quasi opere in ordinem sunt posita. ¶ *Sardis* *Hercule* procreatus cum magna multitudine à *Libya* profectus *Sardiniam* occupauit, & ex suo vocabulo insulae nomen dedit. Haec in *Africo* mari facie vestigij humani, in oriente quam occidente latior prominet: ferme paribus lateribus, quae in meridiem & septentrionem vertunt: ex quo ante commercium à nauigantibus *Graecorum* *Hyos* appellata est. Terra patet in longitudine millia xli. latitudine xl. In ea neque serpens gignitur, neque lupus, sed solifuga tantum, animal exiguum hominibus perniciosum. Venenum ibi quoque non nascitur, nisi herba per scriptores plurimos & poetas memorata, apiastro similis, quae hominibus rictus contrahit, & quasi ridentes interimit. Fontes habet *Sardinia* calidos, infirmis medelam praebentes: furibus excitatem, si sacramento dato oculos aquae eius tetigerint. ¶ *Corfica* insulae exordium incolae *Ligures* dederunt, appellantes eam ex nomine ducis. Nam quaedam *Corfa* nomine *Ligus* mulier, cum taurum ex grege, quem prope littora regebat transnatare solitum, atque per interualla corpore aucto remeare videret: cupiens scire incognita sibi pabula, taurum à ceteris digredientem vsque ad insulam nauigio profecta est. Cuius regressu insulae fertilitatem cognoscentes *Ligures*, ratibus ibi profecti sunt, eamque nomine mulieris auctoris & ducis appellauerunt. Haec autem insula *Graece* *κύρνα* dicitur, à *Cyrno* *Herculis* filio habitata, de qua *Virgilius*: *Cyrnia* *Taxos*. Diuiditur autem à *Sardinia* xx millium freto, cineta *Ligustici* aequoris sinu ad prospectum Italiae. Est autem

multis promontoriis angulosa, gignens latissima pabula & lapidem, quem Catochiten Græci vocant. *Ebolus* insula Hispaniæ dicta, quod à zonis non procul sit, quasi ebozos. Nam lxx stadiis ab ea distat, cuius terram serpentes fugiunt. Huic contraria est Colubaria, quæ referta est anguibus. *Baleares* insulae Hispaniæ duæ sunt, *Aphrosiades*, & *Gymnasiades*, maior & minor. Vnde & eas vulgus Maioricam & Minoricam nuncupant. In iis primum insulis inuenta est funda qua lapides emittuntur, vnde & Baleares dictæ: *βάρανες* enim Græcè emittere dicitur: vnde & ballista quasi missa, & fundibulum. Virgilius: *Balearis* verberare fundæ.

De Promontorijs. CAP. VII.

Commune est insulis, vt prominent. Inde & loca earum promontoria dicuntur. Sic Salustius de Sardinia: In Oriente latior prominet quam in Occidente. *Sigeum promontorium* Asiæ, vbi Hellespontus apertius dilatatur. Dictum autem *Sigeum* propter Herculis taciturnitatem, quia prohibitus hospitio à Laomedonte Troianorum rege, simulavit abscessum, & inde contra Troiam cum filio venit, quod dicitur *σῆγι*. *Maleum promontorium* Græciæ, quod intrat mare, & per millia quinquaginta protenditur, vbi vnda ita sæua est, vt prosequi nauigantes videatur. Hoc autem promontorium à Maleo rege Argiuorum nomen accepit. *Pelorum promontorium* Siciliæ respiciens ad Aquilonem, secundum Salustium dictum à gubernatore Hannibalis illic sepulto. *Pachinum promontorium* Siciliæ, Austrum spectans ab aeris crassitudine dictum. Nam *παχύν* est pinguis & crassus. Austro enim perficitur. *Lilybaeum promontorium* Siciliæ, Solis occasum intendens: vocatum ab eiusdem nomine ciuitatis, quæ ibi est sita, *Borio promontorium* Numidiæ vocatum, eò quod Aquilonem intendat. Hoc Hippone regium postea dictum, pro eo quod sit æquore interruptum. *Calpis* Hispaniæ promontorium.

De cæteris terre vocabulis. CAP. VIII.

Montes sunt tumores terrarum altissimi dicti, quod sint eminentes. Quidam autem propriis ex causis vocati sunt, ex quibus notandi sunt qui opinione maximi celebrantur. *Mons Caucasus* ab India vsque ad Taurum porrectus, pro gentium & linguarum varietate quoquo versum vadit, diuersis nominibus nuncupatur. Vbi autem ad orientem in excelso confurgit sublimitatem: propter niuium candorem *Caucasus* nuncupatur. Nā orientali lingua *Caucasus* significat candidum: id est, niuibus densissimis candidantem. Vnde & cum Scythiæ qui eiderum monti iun-

guntur, *Casim* vocauerunt. *Casim* enim apud eos candor siue nix dicitur. *Mons Taurus* à plerisque idem vocatur qui & *Caucasus*. *Libanus* mons Phœnicum altissimus, cuius meminerunt propheta: dictus à thure, quia ibi colligitur. cuius ea pars quæ est super eum ad orientalem plagam respiciens, *Antilibanus* appellatur, id est, contra Libanum. *Ararath* mons Armeniæ in quo arcam historia post diluuium refedisse testantur. Vnde & vsque hodie ibidem lignorum eius videntur vestigia. *Acroceraunij montes* propter altitudinem & fulminum iactus vocati sunt. Græcè enim *ἀκροκέρωνες* dicitur. Sunt autem inter Armeniam & Iberiam, incipientes à portis *Caspis* vsque ad fontem *Tigris* fluij. *Hyperborei montes* Scythiæ dicti, quod supra, id est vltra eos stat *Boreas*. *Riphaei montes* in capite Germaniæ sunt à perpetuo ventorum flatu nominati. Nam *ῥίπην* Græcè imperus & *ἄρπην* dicitur, *ἄρπην* ἴσθρον. *Olympus mons* Macedoniae nimium præcellus, ita vt sub illo nubes esse dicantur. De quo Virgilius, *Nubes excelsit Olympus*. Dictus autem *Olypus*, quasi *ὄρος ἄμυθος*, id est quasi cælum. Hic mons Macedoniae diuidit à Thracia. *Athos mons* Macedoniae, & ipse altior nubibus, tantoque sublimis, vt in Lemnum umbra eius pertendat, quæ ab eo lxxvj. millibus separatur. *Parnassus mons* est Thessaliæ: iuxta Bœotiam, qui gemino vertice est erectus in cælum. Hic in duo finditur iuga *Cirra* & *Nisa*. vnde & nuncupatus, eo quod in singulis iugis colebantur. *Apollon* & *Liber*. Hæc iuga à duobus fratribus *Cithæron* & *Helicon* appellantur. Nam *Helicon* dictus ab *Helicone* fratre *Cithæronis*. Item *Ceraunij* sunt montes Epiri, à crebris dicti fulminibus. Græcè enim fulmen *κέρωνες* dicitur. *Apeninus* mons appellatus, quasi *alpes* *Pæniæ*: quia Hannibal veniens ad Italiæ eadem alpes aperuit, vnde & Virgilius, *Alpes immitit apertas*. Has enim Hannibal post bella Hispaniæ aceto rupit. *Iuuenalis*, *Et montem rupit aceto*. Et inde loca ipsa quæ rupit *Apeninæ alpes* vocantur. *Mons Aetna* ex igne & sulphure dictus: vnde & *Gehenna*. Constat autem hunc ab ea parte qua *Eurus* & *Africus* flat, habere speluncas plenas sulphuris, & vsque ad mare deductas: quæ speluncæ recipientes in se fluctus ventum creant, qui agitated igne gignit ex sulphure, vnde fit quod videtur incendiū. *Pireneus* & ipse à crebris fulminum ignibus nuncupatus. Græcè enim ignis *πῦρ* vocatur. Iste est qui inter Galliam atque Hispaniam quasi de industria munimentum interiacet. *Solurius* à singularitate dicitur, quod omnibus Hispaniæ montibus solus altior videatur, siue quod oriente sole antè radius eius in eo quam ipse cernatur. *Calpes* mons in vltimis finibus Oceani, qui

diuidit

dirimit Europam ab Africa, quem Athlantis finem esse dicunt, de quo Lucanus, Hesperia Calpem: summumque implevit Athlantem. *Athlas* Promethei frater fuit & rex Africa, à quo astrologiae artem, prius dicunt excogitatum, ideoque dictus est sustinuisse caelum. Ob eruditionem igitur eius disciplinae & scientiam caeli nomen eius in montem Africae deriuatum est: qui nunc Athlas cognominatur, qui propter altitudinem suam quasi caeli machinam atque astra sustentare videtur. *Alpes* autem proprie montes Galliae sunt, de quibus Virgilius, Aeriae Alpes. Et dicendo aetias, verbum exprefit à verbo. Nam Galorum lingua Alpes montes alti vocantur. Haec sunt enim quae Italiae murorum exhibet vicem. *Colles* sunt praeminentiora iuga montium, quasi colla. *Luga* autem montium ex eo appellata sunt: quod propinquitate sui iungantur. Tumulus est mons brevis, quasi tumens tellus. Item tumulus terra congesta, vbi nulla memoria est. *Valles* sunt humilia loca, quasi vulsa. Hinc & conualles, depressa loca terrarum inter montes. *Campus* est terrarum planities. Dicitur autem campus quod brevis sit pedibus, nec erectus vt montes: sed patens & spatio suo porrectus & iacens. vnde & Graece *παιδιον* dicitur. Sumpsit autem nomen ex Graeca etymologia. *χαμαι* enim Graeci humi dicunt. *Solum* est omne quod sustinet, à soliditate dictum scilicet. vnde & de mari Virgilius ait, Subtrahiturque solum. *Salus* sunt vasta & siluestria loca, vbi arbores exiliunt in altum. *Fauces* sunt angustorum locorum aditus inter arduos montes loca angusta & breuia, dicta à faucium similitudine, quasi foces. *Confrages* loca in qua vndique venti currunt, ac laxa frangunt: vt Neuius ait, In montes vbi venti frangebant locum. *Scabra* sunt loca situ aspera. Vnde & scabies dicitur, à corporis asperitate. *Lustra* obscura latibula ferarum & luporum cubilia sunt, vnde & lupanaria lustra dicuntur, per contrarium videlicet, quia parum lustrantur. *Lucus* est locus densis arboribus septus, soli lucem detrahens. Potest & à collucendo crebris luminibus dici, quae ibi propter religionem Gentilium cultumque fiebant. *Deserta* vocata, quia non seruntur, & ideo quasi deseruntur: vt sunt loca siluarum & montium, contraria vberimarum terrarum quae sunt vberimarum glebae. *Denia* sunt loca secreta & abdita, quasi extra via. Ipsa sunt & inuia. Inde & auitaria secreta loca, & à via remota: aut tantum adibilia auibus. Vnde est illud, Inculca rubent auitaria baccis. *Amœna* loca Varro dicta ait, eo quod solum amoris praestent, & ad se amanda alliciant. Verius Flaccus, quod sine munere sunt, nec quicquam in his officij, quasi amonia, hoc est sine fructu, vnde nullus fructus

exsoluitur. Inde etiam nihil praestantes, immunes vocantur. *Aprica* loca quae sole gaudent quasi *αἴθρη* *αἴθρη*, id est, sine frigore: siue quod sint aperto caelo. *Opaca* vero loca quasi *σπερτα* caelo, aprico contraria. *Lubricum* dici constat locum ab eo quod ibi quis labitur: & lubricum dicitur, non quod labitur, sed in quo labitur. *Aestiva* sunt loca umbrosa, quibus per aestatem vitant pecora solis ardozem. *Satius*, Et umbrosi patuere aestiva Licci. *Navalia* sunt loca vbi naues fabricantur. Hoc & textrinum vocatur. *Portus* autem locus est ab accessu ventorum remotus, vbi hiberna opponere solent. Et portus dicitur à deportandis commerciis. Hunc veteres à baiulandis mercibus baias vocabant, illa declinatione à baia baias, vt à familia familias. *Litus* est terra aquae & mari vicina. Et dictum litus, quia fluctu eliditur, vel quod aqua alluitur. Cicero in Topicis, Litus est quod fluctus alidit. *Circumalluuium* locus quem aqua circumluit. Alluuium consumptio riparum ex aquis. *Margo* est pars cuiuslibet loci, vtputa maris, vnde & nomen accepit. *Maritima* quasi maris intima. *Ostia* ab ingressu & exitu fluminis dicta in mari. *Continens* perpetua terra, nec vllò mari discreta: quem Graeci *ἠπειρος* vocant.

De inferioribus terra. CAP. IX.

Spectus est fossa sub terra quae prospici potest. *σπυλαία* Graece, spelunca Latine. *Spiracula* appellata omnia loca pestiferi spiritus, quem Graeci *χαρμηλία* appellant, vel Acheron-tea. Etiam Varro spiraculum dicit huiusmodi locum, & spiracula ex eo dicuntur loca: quia terra spiritum edit. *Hiatus* praeruptio terrae profunda, quasi hiatus. Proprie autem hiatus est hominis oris apertio, translata à feris, quarum auiditas oris adapertione monstratur. *Profundum* proprie, quasi cuius porro sit fundus. Abusuè autem profundum vel sursum vel deorsum dicitur. vt, Maria ac terras caelumque profundum. *Baratrum* nimiae altitudinis nomen est, & dictum baratrum quasi vorago atra, scilicet à profunditate. *Erebus* inferorum profunditas atque procellus. *Στυξ* *δὲ τῆς* *στυγῆς* *ἵερῆς*, id est à tristitia dicta, eo quod tristes faciat, vel quod tristitiam gignat. *Cocytus* locus inferi. Cocytus autem nomen accepit Graeca interpretatione, à luctu & gemitu. *Tartarus* vel quia illic omnia turbata sunt *τῶν* *καταστάσεων*, vel, quod verius, *τῶν* *τῆς* *ψυχῆς*, id est à timore frigoris, quod est algere, scilicet quia luce solisque caret. Nam neque illic vapores sunt, qui ex solis luce gignuntur: neque flatus qui eiusdem motibus incitantur, sed perpetuus stupor. *ταρταρος* enim horrere & tremere apud Graecos

legitur. Illic enim erit fletus & stridor dentium. *Gehenna* est locus ignis & sulphuris, quem putant ita nominatum à valle idolis consecrata, quæ est iuxta murum Hierusalæ, repleta olim cadaueribus mortuorum. Ibi enim Hebræi filios suos immolabant demonibus, & appellabatur locus ipse *Gehennon*. Futuri ergo supplicij locus ubi peccatores cruciandi sunt, huius loci vocabulo designatur. Duplicem autem esse *gehennam* & ignis & frigoris in *Iob* legimus. *Inferus* appellatur eo quod infra sit. Sicut autem secundum cor-

pus, si ponderis sui ordinem teneant, inferiora sunt omnia grauiora: ita secundum spiritum inferiora sunt omnia tristiora, vnde & in Græca lingua origo nominis quo appellabatur *inferus*: ex eo quodd nihil suauè habeat, resonare perhibetur. Sicut autem cor animalis in medio eius est, ita & *inferus* in medio terræ esse perhibetur. Vnde & in Euangelio legimus, In corde terræ. Philosophi autem dicunt quodd *inferi* pro eo dicantur, quodd animæ hinc illinc ferantur.

ISIDORI HISPANENSIS EPISCOPI ORIGINVM SIVE ETYMOLOGIARVM LIBER XV.

CAPITA LIBRI QVINTIDECIMI.

1	<i>De ciuitatibus.</i>	9	<i>De munitionibus.</i>
2	<i>De edificijs publicis.</i>	10	<i>De tentorijs.</i>
3	<i>De habitaculis.</i>	11	<i>De sepulchris.</i>
4	<i>De edificijs sacris.</i>	12	<i>De edificijs rusticis.</i>
5	<i>De repositorijs.</i>	13	<i>De finibus agrorum.</i>
6	<i>De operarijs.</i>	14	<i>De mensuris agrorum.</i>
7	<i>De adiutibus.</i>	15	<i>De itineribus.</i>
8	<i>De partibus edificiorum.</i>		

De ciuitatibus. CAP. I.

DE autoribus conditarum urbium plerunque dissensio inuenitur: adeo vt nec urbis quidem *Romæ* origo diligenter possit agnosci. Nam *Salustius* dicit: urbem *Romam* sicuti ego accepi condere atque habitauere in initio *Troiani*, & cum iis *Aborigines*. Alij dicunt ab *Euandro*, secundum quod *Virgilius* dicit, Tunc rex *Euandrus* *Romanæ* conditor arcis. Alij à *Romulo*, vt *Ennius*, His nata auspicijs illa inclita *Roma*. Si igitur tantæ ciuitatis certa ratio non apparet, non mirum si in aliarum opinione dubitatur. Vnde nec *historicos* nec *commentatores* varia dicentes imperitè condemnare debemus, quia antiquitas ipsa creauit errorem. Sanè quosdam de quibus aut *Sanctæ scripturæ*, aut *historiæ gentium* certam originem referunt, paucis admodum verbis retexere oportet. Primus ante diluuium *Cain* ciuitatem *Enoch* ex nomine filij sui in *India* condidit: quam urbem sola multitudine suæ posteritatis impleuit. Primus post diluuium

Nembroth gigas *Babylonem* urbem *Mesopotamiæ* fundauit. Hanc *Semiramis* regina *Affyrionum* ampliauit, murumque urbis bituminæ & cocto latere fecit. Vocabulum autem sumpsit à confusione: eo quodd ibi confusæ sint atque permixtæ linguæ edificantiū turrim. *Iudæi* asserunt *Sem* filium *Noe*, quem dicunt *Melchisedech*, primum post diluuium in *Syria* condidisse urbem *Salem*: in qua regnum fuit eiusdem *Melchisedech*. Hanc postea tenuerunt *Iebusæi*: ex quibus & sortita est vocabulum *Iebus*: sicque duobus nominibus copulatis, *Iebus* & *Salæ*, vocata est *Hierusalem*, que postea à *Salomone Hierosolyma* quasi *Ierosolomonia* dicta est. Hæc & corruptè à poetis *Solima* nūcupata est, & postea ab *Ælio Adriano* *Elia* vocitata est. Inde ipsa est & *Sion*, que *Hebraicè* speculatio interpretatur, eo quod in sublimi constructa sit, & de longe venientia contempletur. *Hierusalem* autem pacifica in nostro sermone transfertur. *Oppida* nobilia, qui vel que constituerunt. *Dionysius*, qui & *Liber* pater, cum *Indiam* victor perambulasset, *Nisā* urbem ex suo nomine iuxta *Indum* fluuiū condidit, & quinquaginta milibus hominū impleuit. Medus